

Bibliografia

■ 1. DOKUMENTY

- Der Führer F.H.Qu., den 18.10.1942, (Kommandobefehl), <http://www.documentarchiv.de/ns/1942/kommandobefehl.html>, dostęp: 11.09.2015.
- Kriegstagebuch des Vorpostenbootes „414” (Rottenführer), 16 März 1942 – 31 März 1942, NARA, T-1022, R-3713.
- Luftkriegsakademie, Admiral Gladisch/43 g.Kdos., Der Überfall auf St. Nazaire am 27./28. März 1942, z dn. 20 IV 1943 r.
- Marinebefehlshaber Westfrankreich, Gefechtsbericht über den feindlichen Landeversuch in St. Nazaire vom 28. März 1942, B.Nr. Gkdos. 2884/42 AI, z dn. 28 V 1942 r.;
- Ostend and Zeebrugge, April 23 : May 10, 1918, The Dispatches of Vice-Admiral Sir Roger Keyes, K.C.B., K.C.V.O., And other Narratives of the Operations, London 1919
- Raid on St. Nazaire, Despatch submitted to the Lords Commissioners of the Admiralty on the 13th April, 1942, by Admiral of the Fleet Sir Charles M. Forbes, G.C.B., D.S.O., Commander-in-Chief, Plymouth, Supplement to The London Gazette, the 2nd of October, 1947.
- Wilhelm II Hohenzollern, „Mowa huńska” [w:] Tadeusz Zawadzki (wyb. i opr.), *Wielkie mowy historii*, t. 2: *Od Lincolnia do Stalina*, Warszawa 2006, s. 167.
- Weisung Nr. 40 (Dyrektywa Hitlera nr 40), <http://www.ibiblio.org/hyperwar/USA/USA-E-XChannel/USA-E-XChannel-C.html>, dostęp: 23.08.2015.

■ 2. OPRACOWANIA ZWARTE I ARTYKUŁY

- Affholder A., Valiron F., *Descriptive Physical Oceanography*, Boca Raton 2001.
- Bielak M., *Evakuacja żołnierzy polskich z Francji do Wielkiej Brytanii i Afryki Północnej w latach 1940–1941, Letnia szkoła historii najnowszej*, Warszawa 2008.
- Bijl N., *No. 10 Inter-Allied Commando 1942–45*, Oxford 2006.
- Binney M., *Secret War Heroes*, London 2006.
- Bishop P., *Cel Tirpitz*, Poznań 2013.
- Bradham R., *Hitler's U-boat Fortresses*, Wesport 2003.
- Braeur L., *Saint-Nazaire During World War II*, Batz-sur-Mer 2004.
- Brome V., *The Way Back*, London 1957.
- Bryja M., *Artyleria niemiecka 1933–1945: taktyka, organizacja*, Warszawa 1996.
- Burn M., *Turned toward the Sun – An Autobiography*, Norwich 2007.
- Chappell M., *Army Commandos 1940–45*, Oxford 1996.
- Churchill W.S., *Druga wojna światowa*, Tom IV, księga 1, Gdańsk 1995.
- Ciepliński A., Woźniak R., *Encyklopedia współczesnej broni palnej (od połowy XIX wieku)*, Warszawa 1994.

- Clausewitz C. von, *O wojnie*, Lublin 1995.
- Coleman, E.C., *No Pyrrhic Victories: The 1918 Raids on Zeebrugge and Ostend – A Radical Reappraisal*, Stoud 2014.
- Cooksey J., *Operation Chariot, The Raid on St Nazaire*, Barnsley 2005.
- Cooksey J., *Operation Chariot, The Raid on St. Nazaire*, Barnsley 2012.
- Dorian J.G., *Storming St. Nazaire*, Barnsley 2012.
- Dunning J., *The Fighting Fourth – No. 4 Commando at War 1940–45*, Stroud 2003.
- Durnford-Slater J., *Commando: Memoirs of a Fighting Commando in World War Two*, London 2003.
- Ford K., *Saint Nazaire 1942. Zuchwały rajd komandosów*, Poznań 2010.
- Friedman N., *British Destroyers & Frigates: The Second World War & After*, Barnsley 2012.
- Gildea R., *Marianne In Chains*, London 2004.
- Gröner E., *Die Schiffe der Deutschen Kriegsmarine und Luftwaffe 1939–1945 und ihr Verbleib*, München, b.d.w.
- Haskew M.E., *Encyclopedia of Elite Forces in the Second World War*, Barnsley 2007.
- Hogg I., *German Artillery of World War Two*, Mechanicsville 1997.
- Holicki W., *Krzyż Wiktorii porucznika Sandforda*, „Militaria XX wieku”, 2006 nr 6.
- Hopton R., *A Reluctant Hero. The Life of Captain Robert Ryder VC*, Bransley 2011.
- Hough R., *Mountbatten: Hero of Our Time*, London 1980.
- Jabłoński „Wywiad czyli służba szpiegowska”, *Nasze Sygnały* 1971, nr 125 i 126.
- Jarosz J., „Zagłada Normandii”, *Morza Statki i Okręty* 2005, nr 6.
- Jordan J., Dumas R., *French battleships 1922–1956*, Annapolis 2009.
- Kaczmarek R.M., „Pogromcy min magnetycznych. Niemieckie przerywacze zagród minowych”, *Okręty Wojenne*, 2008 nr 3 i nr 4.
- Kamiński Ł., *Farmakologizacja wojny. Historia narkotyków na polu bitwy*, Kraków 2012.
- Karau M.D., *Wielding the Dagger: The MarineKorps Flandern and the German War Effort, 1914–1918 (Contributions in Military Studies)*, London and Westport, 2003.
- Kaufmann J.E., Kaufmann H.W., Jurga R.M., *Fortyfikacje Trzeciej Rzeszy*, Poznań 2012.
- Kendall P., *The Zeebrugge Raid 1918: The Finest Feat of Arms*, Brimscombe Port 2009.
- King George V Dry Dock. Western Docks*, Heritage List entry. English Heritage. June 2006.
- Kochnowski R., *Niemieckie działania krążownicze w latach 1939–1942*, Zabrze 2015.
- Konstam A., Bryan T., *British Motor Gun Boat 1939–1945*, Oxford 2003.
- Ladd J., *Commandos and Rangers of World War II*, London 1979.
- Lepotier A.A., *Raiders from the Sea*, London 1954.
- Lucas Phillips C.E., *The Greatest Raid of All*, London 1960.
- Lyman R., *Into the Jaws of Death*, London 2013.
- Macksey K., *Commando: Hit-and-Run Combat in World War II*, Chelsea 1990.
- Mallory K., Ottar A., *Walls of War. Military architecture of two World Wars*, London 1973.
- McCartney I., Bryan T., *British submarines 1939–1945*, Oxford 2006.
- McGreal S., *Zeebrugge and Ostend Raids*, Barnsley 2012.
- McLachan D., *Admiralicja. Pokój 39. Brytyjski wywiad morski w akcji 1939–1945*, Warszawa 1971.
- Messenger Ch., *The Commandos: 1940–1946*, London 1985.
- Moreman T.R., *British Commandos 1940–46*, Oxford 2006.
- Murfett M., *The First Sea Lords from Fisher to Mountbatten*, Westport 1995.
- Norris J., *Infantry Mortars of World War II*, Oxford 2002.

- O'Hara V. P., *German Fleet at War 1939–1945*, Annapolis 2004.
- Pacholski Ł., *Andrew J. Higgins i jego „małe łodzie, które wygrały wojnę”*, „Morze, Statki i Okręty, 2009 nr 6.
- Patjanin S., Małow A., *Linkory „Bismark” i „Tirpic”*, b.m.w., 2014.
- Perepeczko A., *Komandosi w akcji*, Gdańsk 1982.
- Perepeczko A., *Wielkie ewakuacje*, Warszawa 2010.
- Pertek J., *Burza wetaran atlantyckich szlaków*, Gdynia 1965.
- Pertek J., *Rajdy niemieckich pancerników*, Poznań 1989.
- Petitjean L.B., *Raid sur Saint-Nazaire*, St. Nazaire 2013.
- Pietrzak R., *Koń trojański*, Warszawa 1986.
- Piwowoński J., *Flota spod biało-czerwonej*, Warszawa 1989.
- Prince S., *The blocking of Zeebrugge*, Oxford 2010.
- Rogalski M., Zaborowski M., *Fortyfikacje wczoraj i dziś*, Warszawa 1978.
- Rotenberg A., *Emissaries: A Memoir of the Riviera, Haute-Savoie and Switzerland During World War II*, New York 1987.
- Ryder R., *The Attack on St. Nazaire*, 1942, Supplement to The London Gazette, the 30th of September, 1947.
- Southworth S.A., „Raid na St. Nazaire, 1942” [w:] S.A. Southworth (red.), *Za liniami wroga*, Poznań 2003.
- Skwiot M., Jarski A., *Bismarck*, 1993.
- Smith M.S., *The emergence of modern business in France 1800–1930*, Cambridge 2006.
- Urbanowicz W.J., *Transatlantyki*, Gdańsk 1977.
- Kon W., *Desant w St. Nazaire*, Gdańsk 1967.
- Warner P., *Zeebrugge Raid*, Barnsley 2008.
- West N., *MI-6. Operacje brytyjskiej tajnej Służby Wywiadu 1909–1945*, Warszawa 2000.
- Wołoszański B., *Sensacje XX wieku: II wojna światowa*, Warszawa 1994.
- Zamojski J.E., „Profesjoniści i amatorzy. Szkic o dziejach Polskiej Służby Wywiadowczej we Francji w latach 1940–1945 – F-2”, *Dzieje najnowsze, Rocznik XII – 1980*, http://rcin.org.pl/Content/48628/WA303_65281_A507-DN-R-12-4_Zamojski.pdf, dostęp: 28.09.2015.
- Zigler P., *Mountbatten: The Official Biography*, London 2001.

▣ 3. PUBLIKACJE INTERNETOWE

- Zeebrugge 23–23 April 1918: Prelude to St. Nazaire, http://www.historyofwar.org/articles/battles_zeebrugge.html, dostęp: 10.02.2014.
- Warner P., The Zeebrugge Raid, <http://www.warfaremagazine.co.uk/articles/The-Zeebrugge-Raid/105>, dostęp: 10.02.2014.
- Ostend Raid 23 April 1918, <http://www.greatwar.co.uk/battles/yser/zeebrugge-ostend-raid.htm#ostend23apr>, dostęp: 12.01.2015.
- Ostend Raid 10 May 1918, <http://www.greatwar.co.uk/battles/yser/zeebrugge-ostend-raid.htm#ostend1918>, dostęp: 12.01.2015.
- Atlantique/Impératrice Eugénie/Amerique 1865–1895, http://www.thegreatoceanliners.com/imperatrice_eu.html, dostęp: 15.06.2015.
- Paris 1921–1947, <http://www.thegreatoceanliners.com/paris.html>, dostęp: 15.06.2015.
- Ile de France 1927–1959, http://www.simplonpc.co.uk/CGT_Ile_De_France_1927.html, dostęp: 15.06.2015.
- Lippman D., Bismarck: Raiding St. Nazaire, Part Nine, <http://www.avalancheexpress.com/Nazaire9.php>, dostęp: 10.09.2015.

- Call to the Population, <http://www.cheminsdememoire.gouv.fr/en/saint-nazaire-ecomuseum>, dostę: 14.09.2015. HMS Vindictive, http://www.historyofwar.org/articles/weapons_HMS_Vindictive.html, dostę: 14.09.2014.
- Apollo class second class cruisers, http://www.historyofwar.org/articles/weapons_apollo_class_cruisers.html, dostę: 11.09.2014.
- C Class, http://www.worldnavalships.com/c_class1.htm, dostę: 16.08.2014.
- CMB 40ft type coastal motor boats (1916-1920), http://www.navylopedia.org/ships/uk/brit_c_f_cmb40.htm, dostę: 22.10.2014.
- Albert Caquot, <http://www.sabix.org/bulletin/b28/5.html>, dostę: 10.06.2015.
- HMS *Willamette Valley* (X 39), <http://uboat.net/allies/merchants/394.html>, dostę: 12.07.2015.
- Germany 10.5 cm/45 (4.1") SK C/32, http://www.navweaps.com/Weapons/WNGER_41-45_skc32.htm, dostę: 10.09.2015.
- Type VIIC, <http://uboat.net/types/viic.htm>, dostę: 23.08.2015.
- Sugarman M., World War II: Story of Jewish Commando Peter Nagel, http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/ww2/Peter_Nagel.html, dostę: 29.08.2015.
- Horace Carley. Unknown Inventor, <http://www.navalandmilitarymuseum.org/archives/articles/characters/horace-carley>, dostę: 17.08.2015.
- The Scientific Investigation of a Carley Float, https://www.awm.gov.au/sites/default/files/encyclopedia/hmas_sydney/carleyfloat.pdf, dostę: 17.08.2015.
- Wireless Set No. 38, http://www.vmarsmanuals.co.uk/archive/3706_WS38_Training_Notes.pdf, dostę: 12.09.2015.
- Saint Nazaire Raid: A Record Five Victoria Crosses, <http://www.jamesgdorrian.com/vcs.html>, dostę: 19.09.2015.
- Tide table: Saint-Nazaire, France 47.2667° N, 2.2000° W, <http://tides.mobilegeographics.com/calendar/year/5482.html>, March 1970, dostę: 01.06.2015.
- German Surface Navy at War – Capital Ships, Cruisers, Destroyers, Torpedo Boats & Commerce Raiders 1939–45, <http://www.naval-history.net/WW2CampaignsGermanWarships.htm>, dostę: 12.06.2014.